

II MONETARNO – KREDITNI SISTEMI

1. EKONOMSKI ZNAČAJ NOVCA

Ako se pođe od toga da finansije prevashodno znače novčanu stranu svakog privrednog posla i novčanu stranu nacionalne privrede uopšte, onda je jasno da su finansije nerazdvojno povezane sa pojmom novca. Zbog toga, istorijski gledano finansije su se afirmisale i razvijale u onoj meri koliko se privredni život pojedinih društvenih zajednica kretao od naturalne u pravcu novčane privrede, odnosno u onoj meri koliko su poslovi sa novcem u ekonomskom i pravnom smislu potiskivali naturalno regulisanje dugova.

Monetarni sistem predstavlja ključni deo finansijske celine zemlje, odnosno on je jedan od temeljnih podсистema ukupnog finansijskog sistema. Zbog toga, istraživanje faktora koji determinišu monetarni sistem u suštini se svodi na objašnjenje sistema odnosa i skupa mera kojima se preko novca i kredita utiče na proces društvene reprodukcije, odnosno na ostvarivanje društveno – ekonomskih ciljeva i zadataka razvojne i tekuće ekonomske politike zemlje. Polazeći od toga da je jedan od osnovnih ciljeva monetarnog sistema porast materijalnog i socijalnog standarda stanovništva u konkretnim uslovima razvoja društveno-ekonomskog sistema, proizilazi da su i temeljni ciljevi monetarnog sistema upravo podizanje trajnih društvenih ciljeva u domenu novca i kredita. Iz tih razloga, u izučavanju monetarnih finansija, odnosno problema monetarnog sistema, pre svega, treba poći od novca kao jedne od osnovnih ekonomskih kategorija društveno-ekonomskog sistema.

Aktiviranje novčanog regulisanja i porasta značaja teorijskih istraživanja uloge novca, doveli su do porasta interesovanja i za funkcionisanje celokupne novčane sfere reprodukcije.

Savremena monetarna istraživanja sve se više prenose na delovanje monetarnog mehanizma, kao i tendencije monetarnih impulsa na monetarnu politiku i uopšte ekonomsku politiku. Novac i monetarna politika postaju neposredni faktor kojim se neposredno utiče na mehanizam uspostavljanja privredne ravnoteže. To je približilo monetarnu teoriju problemima cikličnog kretanja savremenih privreda, odnosno postojanju potrebe njenog stalnog podešavanja fazama visoke konjunktura ili recesije i drugim oblicima danas narušene ravnoteže u privredi.

U monetarnoj teoriji danas sve se manje postavlja pitanje šta je novac, već kako se on stvara, ko njime raspolaže i kako novac deluje na ekonomsku aktivnost i podsysteme ekonomskog sistema. Drugim rečima, kako novcem efikasno upravljati.

U savremenoj teoriji monetarnih finansija sve češće prevladava shvatanje da osnovno područje monetarne teorije predstavlja istraživanje uzajamnog delovanja monetarno – kreditne sfere i drugih agregata privrede, pre svega, promene realnog nacionalnog dohodka i zaposlenosti proizvodnih faktora, promena nivoa cena i raspodela dohodka. Zbog toga, činjenica je da se monetarna teorija i praksa danas uglavnom usresređuju na istraživanje sledećih odnosa i veza:

- Povezanost mera monetarno – kreditne politike i promene novčane mase u privredi (ukupne i u strukturi);
- Povezanost promena novčane mase i traženja roba i usluga, odnosno povezanost i međusobno delovanje novčanog i robnog tržišta;
- Povezanost između ukupne tražnje i dinamike proizvodnje, zaposlenosti i nominalnih dohodaka, s jedne strane, i realne količine novca, s druge strane;
- Uticaj deficitnog finansiranja na efikasnost monetarne politike i delovanje novca na privredna kretanja.

2. OSNOVNE FUNKCIJE NOVCA

Savremeni novac ima dve osnovne ili primarne funkcije koje su determinisane njegovom upotrebom, to su:

- (a) novac u funkciji sredstva razmene tj. prometa, i

(b) novac u funkciji standarda ili neke ekonomske vrednosti.

Za ove dve primarne funkcije novca možemo reći da su međusobno uslovljene, pri čemu je teško odrediti kada i gde novac počinje da deluje u funkciji sredstva prometa, a kada i gde u funkciji mere vrednosti. Ni jedna roba ne ulazi u promet i ne može se realizovati, a da prethodno nije valorizovana, odnosno da se njena vrednost ne izrazi u novcu, dakle da joj se ne odredi cena, bez obzira da li će se ona po toj ceni i realizovati na tržištu.

U tipiče funkcije novca spadaju sledeće:

- (1) funkcija mere vrednosti,
- (2) funkcija prometnog sredstva,
- (3) funkcija platežnog sredstva,
- (4) funkcija štednje ili zaliha vrednosti, i
- (5) funkcija svetskog novca.

Novac u funkciji mere vrednosti – ispoljava se u tome što se vrednost svih roba izražava u novcu, a ostvaruje se preko merila cena.

Novac u funkciji prometnog sredstva – sastoji se u tome što novac služi kao posrednik u razmeni dobara, kako prilikom kupovine, tako i prilikom prodaje, s tim što se sam proces razmene ovde razdvaja na dva akta: akt prodaje (R- N) i akt kupovine (N – R).

Novac u funkciji štednje ili zaliha vrednosti – sastoji se u tome što se novac povlači iz prometa i čuva, odnosno vrši se njegovo tezaurisanje. Novac u funkciji štednje javlja se iz potrebe akumuliranja novca u cilju investiranja, odnosno angažovanja u budućnosti.

Novac u funkciji platežnog sredstva – javlja se prvenstveno kod kupoprodaje robe na kredit.

Novac u funkciji svetskog novca – sastoji se u njegovoj ulozi u međunarodnom prometu. Sa razvitkom međunarodne razmene roba i ostalih oblika međunarodnih ekonomskih odnosa nastala je potreba za novcem kao merom vrednosti, prometnim sredstvom i sredstvom plaćanja i na međunarodnom tj. svetskom planu. Funkciju svetskog novca mogu da se vrše samo odgovarajuće količinske mase novčanih roba (zlata i srebra) koje su ekvivalentne sa onim robama koje razmenjuju. U većini savremenih država u prometu funkcioniše papirni novac koji se formalno odnosi u određenom odnosu prema zlatu (paritet novca). Pod paritetom novca treba podrazumevati odnos u kome se nalazi vrednost novca jedne zemlje prema vrednosti novca druge zemlje, a koji je zasnovan na količini zlata koju svaki od njih predstavlja.

Treba imati u vidu da stvarni odnos na osnovu koga se razmenjuje novac jedne zemlje za novac druge zemlje jeste valutni kurs ili devizni kurs, koji podrazumeva cenu novca jedne zemlje izraženu u novcu druge zemlje. Po logici stvari, takođe proizilazi da devizni kurs može biti iznad ili ispod pariteta. Ako je devizni kurs utvrđen od strane države, uzimanjem pri tome za osnovu paritet, nezavisno od ponude i tražnje novca, onda se ovaj kurs naziva zvaničnim deviznim kursom. Međutim, ako se kurs formira slobodno na tržištu na osnovu ponude i tražnje onda je to nezvanični devizni kurs.

Kod sužavanja i širenja mogućnosti za delovanje zakonitosti robne proizvodnje stvaraju se uslovi za širenje ili sužavanje klasičnih funkcija novca. Ovde ipak treba imati u vidu činjenicu da novac sam po sebi ne može ništa sam da stvori, što podrazumeva da novac neposredno nije produktivan. Zbog toga, smatra se samo da proizvedena roba i usluge predstavljaju pravo pokriće ukupnog novca. Sve sume novca koje se izdaju i stavljaju u opticaj preko toga, predstavljaju svojevrsno falsifikovanje novca (prevaru). Drugim rečima, stvaranje novca ima smisla samo ako on ima realno pokriće u materijalnim dobrima i uslugama.

3. VREDNOST I PROMENE VREDNOSTI NOVCA

Savremeni novac je moguće posmatrati sa dva osnovna aspekta: prvo, sa njegovog vrednosnog aspekta, i drugo, sa njegovog pojavnog aspekta. Sa prvog stanovišta, novac se javlja u svom apstraktnom smislu, dok se sa drugog stanovišta javlja u konkretnom smislu.

---- OSTATAK TEKSTA NIJE PRIKAZAN. CEO RAD MOŽETE PREUZETI NA
SAJTU WWW.MATURSKI.NET ----

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

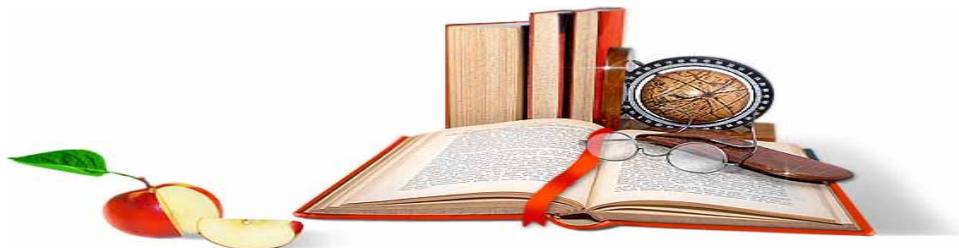
RAZMENA LINKOVA - RAZMENA RADOVA

RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJALI.

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MAGISTARSKI.COM

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO [SEMINARSKI](#), [DIPLOMSKI](#) ILI [MATURSKI](#) RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE [GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#) KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U [BAZI](#) NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU [IZRADA RADOVA](#). PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM [FORUMU](#) ILI NA

maturskiradovi.net@gmail.com